

Управління культури, національностей та релігій
Миколаївської облдержадміністрації
Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна

КРАСА ПРИРОДИ - СПРАВЖНЄ ДИВО

(Екологія в «художніх» творах)

Рекомендаційний анований
список літератури
для учнів 1-4 класів

МИКОЛАЇВ
2023

УДК 016:821

К 78

Укладач: Н. С. Коваль

Редактор: В. С. Тарасова

Відповідальна за випуск: Т. А. Жайворонок

Краса природи – справжнє диво : реком. анот. список літ. / Миколаївська обл. б-ка для дітей ім. В.О. Лягіна; уклад. Н. С. Коваль. – Миколаїв, 2023. – 24 с.

Рекомендаційний анований список літератури знайомить з чарівним світом природи, з деревами, рослинами і тваринами, які прагнуть врятувати все навколо й зберегти довкілля для наступних поколінь. У списку представлено художні твори, які рекомендовано для читання дітям молодшого шкільного віку.

Природа - це казка, яку
треба читати серцем.

(Лєся Українка)

Любі друзі!

В ваших руках рекомендаційний анотований список літератури, який присвячено великому і цікавому світу природи.

Природа чарує нас своєю красою. Поля, ліси, луки, річки, озера, тварини, квіти і птахи – все це природа, яка навколо нас із вами. Вона дуже неймовірна і дуже красива.

Щоб не загубити цю красу, треба охороняти, шанувати та зберігати природу. На цьому наголошують головні герої книжок, які увійшли до рекомендаційного анотованого списку. Своїми вчинками і зусиллями, вони дбають про природу й доводять іншим, що треба її оберігати.

У списку представлено художні твори, які рекомендовано для читання дітям молодшого шкільного віку.

Увесь матеріал списку систематизовано за такими розділами:

- ✓ Збережемо нашу Землю (оповідання про природу)
- ✓ Кожен з нас природі друг (казки про природу)
- ✓ Умійте, друзі, природу любити! (вірші про природу)
- ✓ Знай, люби і бережи (зі сторінок періодичних видань)

**Завітайте до бібліотеки й не пропустите дивовижних
пригод сторінками цікавих книжок!**

Книжки чекають на тебе на полицях нашої бібліотеки!

Збережемо нашу Землю (оповідання про природу)

Краса природи — справжнє диво.

Все неповторне і живе.

Де не поглянь, скрізь так красиво:

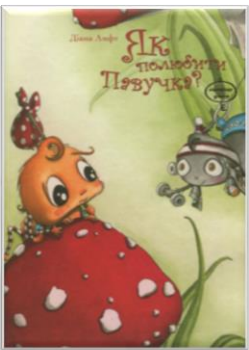
По небу сонечко пливе,

Навколо височіють гори,

Між горами дзюрчить вода.

А ліс зелений, наче море,

І всюди казка ожива!

Амфт, Д. Як полюбити павучка? / Д. Амфт ; [іл. М. Матос ; пер. з нім. В. Чайковського]. – Київ : Майстер-клас, 2012. – 26 с. : іл.

Уявіть собі, що павуки теж мають родину і друзів, спілкуються з ними, – саме про такого маленького Павученя ця історія. Ізмалечку павучок росте дуже допитливим і йому все цікаво. З питанням «Чому люди бояться павуків?», він звертається до родичів та друзів. А як Ви вважаєте що йому відповіли?

Бо, Т. Екопригоди суперкомпанії / Т. Бо ; худож. А. І. Сарвіра. – Харків : Ранок, 2020. – 48 с.

В парку Метушливого місті сталася біда: через купи відходів помирає остання Деревоквітка. Хто врятує її та мешканців міста? Звісно, команда супергероїв-прибиральників береться за справу. Павучиха Поля є фахівчиною із сортування відходів, русалка Марина відповідає за переробку пластику, голуб Роберт є спеціалістом з компостування трави, листя та відходів, а робот Zero виступає за зменшення відходів та нераціональних покупок. Їм під силу очистити не лише нашу планету, а й увесь космос! Вирушайте у пригоди разом з веселою компанією супергероїв, сортуючи відходи.

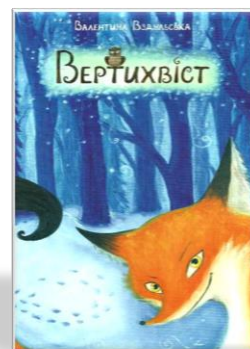

Виноградов, О. Пригоди маленького мурашки Геши / О. Виноградов. – Київ : АВІАЗ, 2013. – 56 с. : іл.

Книжка про мурашку на ім'я Геша, яка складається з чотирьох історій про маленького допитливого трудівника. Перша історія – найкоротша, де мурашка зустрічає великого слинявого собаку. У другій історії Геша будує з павутиння і трісочок довжелезну драбину, яка стає гарною розвагою для комашок. Третя – про те, як Геша навчається «секретної» мови коників. Остання історія – найдивніша, а що у ній дивного – дізнайтеся самі, прочитавши книгу!

Вздутьська, В. Вертихвіст / В. Вздутьська ; худож. Н. Каламеєць. – Київ : Грані-Т, 2013. – 100 с. : іл.

Пропонуємо познайомитися з лисом-чарівником на ім'я Вертихвіст. Він творить різні дива, рятує ялинку, але чомусь це більш схоже на капості. Чи зрозумів чарівник свої помилки і як буде їх виправляти, – дізнаєтеся прочитавши казкову повість до кінця.

Воронина, Л. Пригоди голубого папуки / Л. Воронина ; мал. К. Штанко. – Київ : Знання, 2018. – 56 с. : іл.

Голубому папуці на ім'я Антось пощастило з господаркою, яка навчила його розмовляти, але не пощастило з співмешканцем – рудим котом. Антосю завжди здавалося, що цей котяра хоче його з'їсти – саме через це він покидає квартиру і потрапляє у секретну підземну схованку, де живуть тварини, що втекли від своїх господарів. Які пригоди чекають головного героя, з ким доведеться зустрітися – дізнаєтеся, якщо разом із Антосем вирушите на пошуки пригод!

Горицвіт, Т. Міські пригоди Лісової Шишки / Т. В. Горицвіт ; худож. О. В. Кузнецова. – Київ : АВІАЗ, 2018. – 128 с. : іл.

Головною героїнею книги є – Лісова Шишка, яка наділена вмінням говорити, дуже розумна, багато знає і вмє розповідати. Разом із нею ви потрапите у незвичайні пригоди серед звичайних людей.

Дізнайтесь багато цікавинок про тварин і рослин, а ще – про явища природи, наділені людськими здібностями...

Дяченко, М. Приголомшливі пригоди просто поруч / М. Дяченко, С. Дяченко ; худож. С. Омельченко. – Харків : Фоліо, 2019. – 32 с.

Ви можете уявити, щоб звичайна конячка перетворилася на зебру? А чули про корову, що дає бензин? Ці та ще інші дивовижні історії маєте можливість прочитати у цій книжці.

Каста, С. Експедиція з мурахою Софі. Досліджуємо природу навколо нас / С. Каста, Б. Моссберг ; пер. зі швед. Г. Мамчур. – Київ : Час Майстрів, 2019. – 224 с. : іл.

Запрошуємо вирушити в дослідну експедицію з мурахою Софі! Погляньте уважно навколо себе – Софі познайомить вас із квітами, деревами й ягодами, навчить правильно збирати гриби й розповість цікаві прикмети кожної пори року.

Лазуткіна, І. Єнотик Бо і повітряна куля / І. Лазуткіна ; худож. Р. Попський. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2019. – 104 с. : іл.

Ми впевнені, що ви коли-небудь мріяли. А чи намагався хтось із вас намалювати свою мрію, як це зробив головний герой книги – єнотик Бо? Єнотик мріяв колись навчитися літати на повітряній кулі, тому й відвідував «Школу пілотів». Чи здійсниться мрія головного героя – дізнаєтеся прочитавши цю книгу.

Міхаліцина, К. Хто росте в саду / К. Міхаліцина ; худож. оформ. О. Були – Львів : Вид-во Старого Лева, 2018. – 44 с. : іл.

Головним героєм книги є маленький Соловейко, який прилетів до саду з далекої Африки. В саду він знайомиться з деревами, аби обрати місце, де можна звити гніздо. Кожне дерево розмовляє з Соловейком й розповідає про себе. Яке ж дерево чи кущ дозволить оселитися співочій пташці поміж своїх гілочок – дізнаєтеся, познайомившись із книгою.

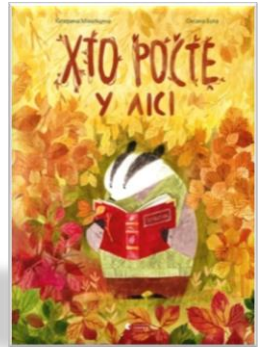

Міхаліцина, К. Хто росте у парку / К. Міхаліцина ; худож. оформ. О. Були – Львів : Вид-во Старого Лева, 2018. – 44 с. : іл.

Маленький паросток росте в парку з озером серед одинадцяти великих дерев. Головному герою невеличкої історії захотілося дізнатися, як він буде виглядати, коли виросте. Щоб ви думали, паросток знайшов те дерево, яке так довго його чекало появи. Це Гінкго!

Міхаліцина, К. Хто росте у лісі / К. Міхаліцина ; худож. оформ. О. Були – Львів : Вид-во Старого Лева, 2019. – 40 с. : іл.

Ця історія про те, як буркотливий барсук і бешкетні білки ліс рятували. Скільки відтінків має осіннє листя, чим відрізняються дерева у лісі і як готуються до зими? Відповіді на питання ви знайдете у книжці.

Пеннак, Д. Той ще песик / Д. Пеннак ; пер. з фр. А. Висинська ; худож. О. Петренко-Заневський. – Київ : Час Майстрів, 2019. – 288 с. : іл.

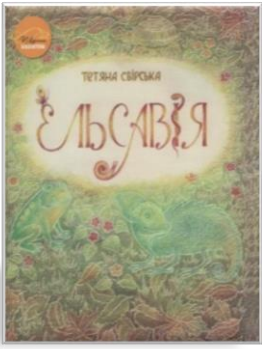
Це історія очима крихітного Песика, що має найкращий нюх серед чотирилапих мешканців Ніци! Йому не дуже щастить й він проходить довгий шлях, сповнений складних і небезпечних пригод, для того, аби знайти свою маленьку господиню за запахом яблук.

Книжка вчить поважати тварин і співчувати їм.

Радущинська, О. Павучок без імені / О. П. Радущинська ; худож. О. В. Робакова. – Харків : Юнісофт, 2020. – 64 с. : іл.

Добра історія про маленького павучка, який є дванадцятим павучком у великій родині. Він був допитливим і непосидючим, йому подобалося знайомитися з навколишнім світом і дізнаватися щось нове. А ще засмучувало те, що в нього не було імені. Наприкінці книжки головний герой все-таки отримав ім'я. А яке саме – ви дізнаєтеся, дочитавши історію до кінця.

Свірська, Т. Ельсавія : казка / Т. Свірська; худ. Ю. Поліщук. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 134 с.

Двоє десятирічних дівчаток, Даринка й Галинка, завдяки своїй допитливості та небайдужості потрапили до дивовижного світу тварин, світу, котрий, як виявилось, існував зовсім поруч. Нові знайомі дівчаток потрапили в біду та потребували допомоги, яку могли надати лише люди. Люди, які, пройнявшись жалем до найменших та беззахисних, погодилися б відправитися в небезпечну подорож через Грузьке болото до країни Ельсавії, де на них чекали не лише цікаві відкриття, але й серйозні випробування.

Супель, Б. Шептаночка про гномів, які на Ярила повиходили зі своїх нірок, а по Обжинках до них повернулися : оповідання / Б. Супель ; пер. з пол. Ю. Ран ; худож. А. Созанська. – Харків : Ранок, 2022. – 40 с.: іл. – «Сторінка за сторінкою».

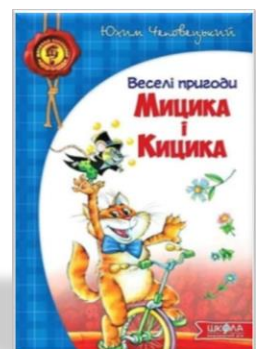
Це оповідання про невеличких гномів, які живуть під землею і стежать за змінами природи в різні пори року. А ще їм подобаються людські обряди, які вони вважають дивними, але цікавими. Гноми не проходять повз дітей-сиріт і прагнуть їм допомогти.

Ткачук, Г. Білка Квасоля та Опівнічний Пожирака / Г. Ткачук ; худож. Н. Кащак. – Харків : Ранок, 2019. – 72 с. : іл.

Головною героїнею книги є дівчинка з незвичайним ім'ям – Квасоля, яка жила у стародавньому Києві. Особливістю дівчинки було те, що вона вміла перекидатися на білку, за що її й прозвали білкулакою. Інші жителі Києва також вміли перетворюватися на різних тварин і птахів, чаклувати та варити незвичайні зілля. Усі вони жили у мирі й злагоді, допоки у місті не з'явився невловимий злодій – Опівнічний Пожирака. Тому Квасоля та її друг Патикослав вирушають у небезпечну подорож химерними околицями Києва, аби знайти злодія і врятувати улюблене місто.

Чеповецький, Ю. Веселі пригоди Мицика і Кицика / Ю. Чеповецький ; пер. Н. Л. Забіли ; іл. Валерія Харченко. – Харків : Школа, 2012. – 160 с.

Весела книга-розповідь про те, як в одному будинку по сусідству мешкають мишеня Мицик і кіт Кицик, вони і є головними героями. Розповідь ведеться від імені Мицика, а він – ну, дуже миле та добре мишеня. Мицик ніколи не сумує і все, що з ним трапляється він може розтлумачити тільки з позитивного боку. Говорять, що дружби між котами та мишами не існує, а головні герої книги доводять що все навпаки.

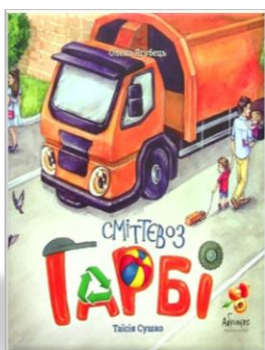
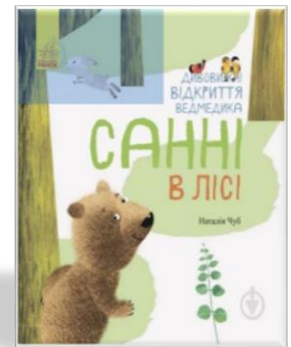

Чуб, Н. Азбука екології / Н. В. Чуб ; худож. Н. О. Бендус-Петровська. – Харків : Фактор, 2014. – 96 с. : іл.

Ця повість про пригоди ведмежати Мітча і його друга професора Террела. Вона навчить вас любити і берегти навколишній світ, піклуватися про тварин і рослин і, взагалі – бути справжніми друзями природи.

Чуб, Н. Дивовижні відкриття ведмедика Санні в лісі / Н. В. Чуб ; худож. І. А. Морозова. – Харків : Ранок, 2018. – 48 с. : іл.

Маленький допитливий ведмедик Санні не може й дня прожити без відкриттів. Щодень він дізнається щось нове про рідний лісі, але ще більше лісових секретів чекають на нього далі...

Ягубець, О. Смітєвоз Гарбі / О. Ягубець; іл. Т. Сушко. – Київ : Абрис, 2021. – 24 с.

Важко уявити, але головним героєм наступної історії є смітєвоз, якому діти дали ім'я Гарбі. Саме на нього чекають мешканці міста, а особливо – діти, яким він постійно розповідає як сортувати сміття, аби потім його переробляти.

Кожен з нас природі Друг (казки про природу)

Буду я природі другом
Йтиму садом,
Полям, а чи лугом,
Буду я природі вірним другом.
Не столочу навіть і трави,
Я скажу їй: Зеленій, живи!
Коли лісом буду я іти,
Теж посію зерна доброти.

Андрусяк, І. Зайчикова книжечка / І. Андрусяк ;
худож. М. Кісельова. – Київ : Грані-Т, 2008. – 48 с. : іл.

Головний герой казочки – Зайчик поспішає до тих, хто потребує допомоги: рятує Їжачка від Лисиці, мчить до Вовка, щоб врятувати маленьке вовченя. Одного разу йому навіть пощастило познайомитися з Сонячним Зайчиком. Різні пригоди трапляються з ним, про що він охоче розповідає своїм маленьким діточкам. Послухайте і ви про таке незвичайне життя звичайного Зайчика!

Валько, Х. Різдво у лісі : екоказка / Х. Валько. – Київ ; Івано-Франківськ : Фоліант, 2020. – 17 с. : іл

Якось напередодні Різдва зустрілися білчєня Пундик і зайчєня Хрумтик й зрозуміли, що можуть бути добрими друзями, бо їм разом стільки цікавого можна знайти і вивчити. Мандруючи лісом вони пізнавали нові місця довкола, розповідаючи один одному якісь незвичайні та веселі історії про все на світі.

Єгорушкіна, К. Арчі : екоказка / К. Єгорушкіна ;
худож. О. Власюк. – Київ ; Івано-Франківськ ; Дрогобич : Коло, 2019. – 16 с. : іл.

Казкова історія про песика Арчі, який жив у простий хатині із дідусем на березі моря. Колись дідусь навчив його збирати пластикові пляшки. Арчі був місцевим героєм! Та одного дня із Арчі

трапилася халепа – він не помітив, як наступив на скло і поранив лапу... Що сталося далі – дізнавайтеся вже самі, читаючи історію та переживаючи разом із героями усі пригоди!

Єгорушкіна, К. Історії хоробріків із Горішкових Плавнів / К. Єгорушкіна ; худож. А. В. Ястремська. – Харків : Віват, 2021. – 112 с. : іл.

Горішкові Плавні – то особливе лісове містечко, в якому ростуть найсмачніші у світі горішки. Усі звірі тут живуть у мирі й злагоді. Дорослі невпинно працюють, а діти розважаються й вчать, захищають один одного й інколи сваряться, випробовують себе на сміливість і що важливо – долають власні страхи. Саме тому їх називають хоробріками і кожна дитина впізнає у одному з героїв себе. Завітайте на гостину до Лісової поради, поспілкуйтесь із Мудрою совою, попитайте у неї цілющій рецепт сміливості або магічний ліхтарик.

Кобель, О. Врятований ліс : екоказка / О. Кобель ; іл. Б. Бондар. – Київ ; Івано-Франківськ ; Дрогобич : Коло, 2019. – 16 с. : іл.

Казка розповість про маленького супергероя-їжачка Гачка який хоче врятувати ліс в якому живе. Гачок закликає брати з нього приклад і берегти природу для наступних поколінь.

Кобель, О. Їжачок-рятівничок : екоказка / О. Кобель ; іл. Б. Бондар. – Київ ; Івано-Франківськ ; Дрогобич : Коло, 2019. – 16 с. : іл.

Ви так бачили, щоб тварини були рятівниками? Саме ця історія про їжачка Гачка, який врятував поле, пташок і звірят від пожежі.

Кобель, О. Первоцвіти : екоказка / О. Кобель ; іл. Б. Бондар. – Київ ; Івано-Франківськ : Фоліант, 2020. – 16 с. : іл.

Казка про їжачка Гачка, невтомного рятівника дивосвіту природи, який не допустив

знищення лісових первоцвітів і навчає дітей бережливо ставитися до квітів.

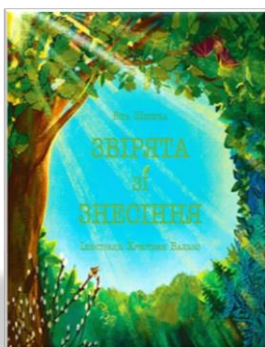

Пономаренко, М. Дядечко Лось і зайчик Федик : збірка казок / М. А. Пономаренко – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2006. – 48 с.

Ця історія про дружбу господаря лісу дядечка Лося і маленького зайченяти, яке він випадково знайшов у траві й придумав йому ім'я. Згодом дядечко Лось став наставником і захисником Федика.

Рубльова, О. Правічний ліс : екоказка / О. Рубльова ; іл. Х. Ввалько. – Київ ; Івано-Франківськ ; Дрогобич : Фоліант, 2021. – 17 с. : іл.

Повчальна історія про те, що одного разу в село приїхав пан і обманним шляхом узяв згоду селян, щоб вирубити увесь ліс. Пройшов час, люди схаменулись і зрозуміли, що не зберегли такий скарб.

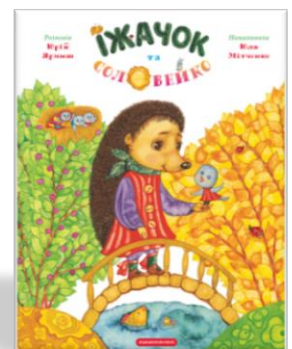

Шпирка, В. Звірята зі Знесіння / В. Шпирка ; худож. Х. Валько. – Київ ; Івано-Франківськ ; Дрогобич : Коло, 2019. – 16 с. : іл.

Пропонуємо познайомитись зі звірятами – жителями львівського Знесіння. На пагорбах серед квітів і трав живе Джмелик Дьогтик. Серед невидимих звіряток Знесіння є Ласка Блиска, а ввечері можна почути дивні голосні звуки-підвивання це таємничий птах Сич. Кого ж ще можна зустріти? Дізнайтеся прочитавши книгу.

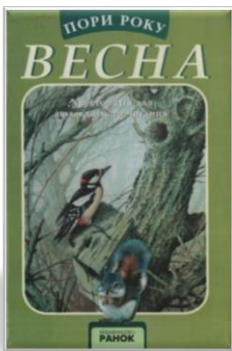
Ярмиш, Ю. Їжачок та Соловейко / Юрій Ярмиш ; худож. Ю. Мітченко. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2012. – 24 с. : іл.

Зворушлива казка про дружбу маленького Солов'ятка і Їжачка. Познайомились вони випадково, коли Їжачок врятував Соловейка від лисиці. Якось восени через блискавку сталася пожежа. Вигорів увесь ліс. Їжачок загорював і вирішив перетворитися на зелену сосну, щоб наступної весни Соловейку було куди повертатися і вити гніздо.

Умійте, друзі, природу любити!
(вірші про природу)

Кожна пора у природі красива,
Криється в ній щось ліричне.
Будь то зима із туманами сива,
Осінь п'янка, поетична.
Літо веселе і щире, й привітне
Вабить, до озера кличе.
Луг, наче казка, метеликом квітне,
Чайка над морем кигиче.
Ну, а весна! Що є краще у світі!
Трепетна, ніжна і ясна!
Сонце так щиро, так молодю світить,
І на душі так прекрасно!

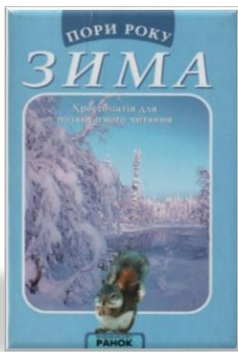
Весна : хрестоматія для позакласного читання / уклад. Г. Ю. Рогінська ; мал. С. В. Попова. – Харків : Ранок-НТ, 2003. – 128 с.

Весна дарує нове життя: нове зелене листя, нові барвисті квіточки. Дивишся і диву даєшся – як швидко змінюється все навколо. До збірки увійшли вірші українських письменників про красу, явища весняної природи.

Запорожченко, Г. Равликове свято : вірші для дітей / Г. Запорожченко; худ. Анна Лега. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 40 с.

Книга перенесе вас, друзі, до чарівного та неймовірно теплого світу фантастичного довкілля. А яскраві ілюстрації та чудові образи головних героїв віршів не залишать нікого байдужим.

Зима : хрестоматія для позакласного читання / уклад. Г. Ю. Рогінська ; мал. С. В. Попова. – Харків : Ранок-НТ, 2002. – 128 с.

Збірка містить вірші українських письменників про зимові місяці й свята, Новий рік, сніг, явища зими.

Кваша, О. Прекрасні тварини нашої країни : поетична збірка / О. Кваша ; мал. автора. – Миколаїв : Видавець П. М. Шамрай, 2014. – 60 с. : іл.

До цієї збірки увійшли вірші автора про чарівний світ природи, особливості і звички диких і свійських тварин та їх користь.

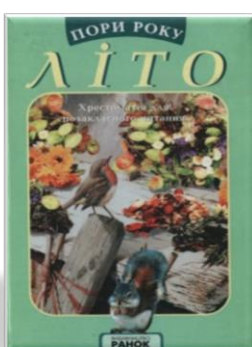

Князєва, О. Кульбабкові віршики / О. Князєва. – Київ : Зелений пес, 2021. – 48 с. : іл.

Серед безліч веселих та грайливих коротеньких віршиків, знайдете вірші про звірят, птахів і комашок, про природу, пори року. Кожен віршик – це бездонний світ мрій і фантазій.

Кольоровий рік. Вірші. Оповідання. Міфи та легенди. Казки. Народні пісні. Прислів'я та приказки. Загадки і багато іншого від 6 років : книга для додаткового читання / ред.-уклад. Н. Коваль. – Харків : Ранок, 2013. – 272 с.

Хрестоматія містить оповідання, казки, міфи та легенди, а також вірші про красу природи, вірші про птахів і тварин і, звичайно – про захист довкілля.

Літо : хрестоматія для позакласного читання / уклад. Г. Ю. Рогінська ; мал. С. В. Попова. – Харків : Ранок-НТ, 2003. – 128 с.

Літо – улюблена пора року для більшості людей. Теплі дні особливо люблять діти, коли можна цілий день гуляти зі своїми друзями й однолітками. А ще літу

присвячено багато красивих віршів, які увійшли до цього збірника.

Мачула, О. Морські канікули / О. Мачула ; худож. С. Туз. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 40 с. : іл.

Весела і пізнавальна поетична розповідь про пригоди маленького героя з татом і мамою під час літніх канікул в процесі морської подорожі на паруснику "Дельфін" навколо африканського континенту. Це третя книга автора для дітей із серії "Чарівна веселка". Яскраві малюнки до неї створила Світлана Туз, художниця Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В. О. Лягіна.

Мачула, О. Криничний журавель / О. Мачула ; худож. С. Туз. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 40 с. : іл.

«Криничний журавель» – цикл веселих і пізнавальних поезій, в якому йдеться про подорож малого героя в село до дідуся та бабусі під час літніх канікул. Це друга книга автора для дітей із серії «Чарівна веселка». Ілюстрації до неї створила Світлана Туз, художниця Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В. О. Лягіна.

Мої улюблені вірші / упоряд. В. І. Паронова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 480 с.

Практично усі вірші у книзі присвячені охороні довкілля, порам року, тваринам і зеленому світу.

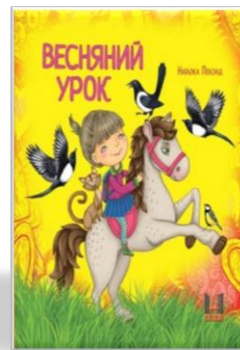

Осінь : хрестоматія для позакласного читання / уклад. Г. Ю. Рогінська ; мал. С. В. Попова. – Харків : Ранок-НТ, 2002. – 128 с.

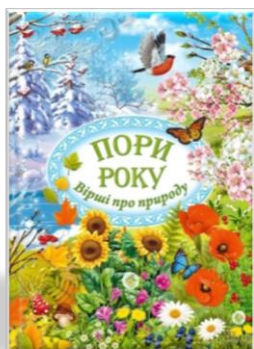
Осінь – чарівна пора року, коли природа перетворюється на мальовничий пейзаж, а дні стають коротшими і прохолоднішими. Саме в цей час все навколо поспішає одягнути найкрасивіше та найяскравіше вбрання. Восени природа багата яскравими, строкатими барвами. Хрестоматія також містить вірші про цю чудову пору року.

Поклад, Н. Весняний урок : вірші / Н. Поклад ; худож. Я. П. Кернер-Вернер. – Київ : АВІАЗ, 2018. – 42 с. : іл.

Ця книга не про уроки, це – вірші про кицю-чарівницю, курчат, синичку, сороку, веселу зиму, наступну весну та відносини в родині. Яскраві малюнки й чудові образи головних героїв віршів не залишать вас байдужими.

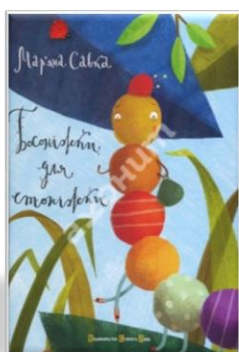

Пори року : вірші про природу / уклад. І. І. Коновалова ; худож. А. Гарбуз. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015. – 64 с. : іл.

В одній книжці зібрані поетичні твори українських письменників про природу: починаючи з весни і закінчуючи зимовою порою.

Пори року : читаночка / упоряд. А. Зеленська ; худож. Н. Журавльова. – Київ : АВІАЗ, 2012. – 96 с. : іл.

У році є чотири пори року. І всі вони по-своєму прекрасні й такі, що викликають захоплення. Весна, що пробуджує живий світ, пахуче літо, граціозна осінь і зима. Природа зачаровує своєю красою і чарує всіма фарбами. Усі вірші розподілено за порами року.

Савка, М. Босоніжки для стоніжки / М. Савка ; іл. Ю. Пилипчатіна. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. – 40 с. : іл.

Добрі і веселі віршики про стоніжку, якій потрібно купити півсотні пар взуття; про Мишку, яка, мріє про нове хутерко, про Корову, яка навіть уміє вишивати; про маленького Равлика, про kota, акулу і лиса та багатьох інших звірят.

Свірська, Т. У світлім-пресвітлім казковому лісі : поетична казка / Т. Свірська ; худож. Ю. Поліщук. – Миколаїв : Іліон. – 2020. – 16 с. : іл.

Поетична казка занурює у дивний світ казкового лісу. У лісі світлому панує любов та взаємоповага, а ліс темний, навпаки – оповитий самотністю, страхом та хижацтвом. Якою буде лісова

домівка – вирішувати самим мешканцям лісу, бо від кожного із них залежить, чи буде вона сповненою добром та світлом, чи в ній пануватиме нахабна сила й безрадїсна темрява.

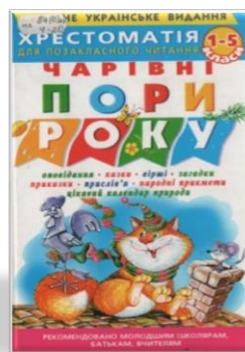

Скорнякова, Л. Г. А природа – дивина : вірші / Л. Г. Скорнякова ; передм. Г. П. Літвінової. – Миколаїв : ФОП Швець В.М., 2021. – 84 с. : іл.

Відкрийте для себе первозданність і ніжність весни, замріяну красу щедрого літа, тремтливий смуток золотої осені; милуйтеся казковими краєвидами скупуватої на сніг і мороз нашої південної зими. Написано все в різноманітних літературних формах: поетичні образки, загадки, заклички, пізнавальні ігри... Збірка оздоблена малюнками самої авторки.

Чарівні пори року : хрестоматія для позакласного читання 1-5 класи / уклад. Р. Буханченко ; ред. З. В. Нечволода. – Донецьк : БАО, 2007. – 416 с.

У книзі ви, дітки, познайомитеся з цікавими віршами присвяченими світу природи, порам року, зі звірятами, а також дізнаєтеся про їхні щоденні турботи.

Чижова, Л. А вже весна : поетичні сучасні казки, вірші / Л. Чижова. – Миколаїв : ПП Гудим І. О., 2005. – 48 с. : іл.

У книзі приділено увагу весні – чарівній порі пробудження усього живого, символу відродження й нового життя... У сучасних поетичних казках та віршах оспівано свята та звичаї українського народу за весняним календарем, а ще тут є багато цікавих і пізнавальних завдань для вас, любі читайлики!

Чижова, Л. Осіннє диво / Л. Чижова. – Миколаїв : ПП Гудим І. О., 2004. – 16 с. : іл.

Це книжечка з поетичного проєкту під назвою «Ми малюємо осінь». Присвячена найчарівнішій порі року. Читайте книжечку та знайомтеся зі ще більшою кількістю поезій про чарівницю-Осінь!

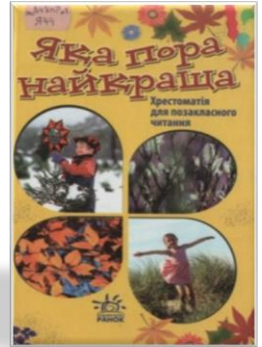

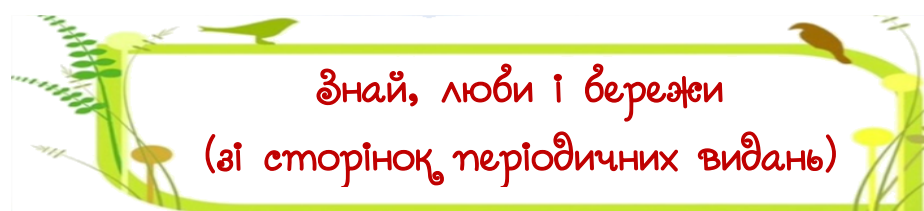
Я ходив сьогодні в ліс : вірші / упоряд. Г. Піхур ; іл. В. Дунаєвої. – Київ : Школа, 2009. – 208 с.

Ліс – це цілий світ, наповнений життям. Якщо довго гуляти лісом навесні, влітку або ранньої осені – обов'язково помітиш, як вирує життя під кронами дерев. Прочитавши книжку, ви вкотре переконаєтесь, що світ природи дуже вразливий і потребує захисту й дбайливого ставлення. Книжка відкриває вам, друзі, своєрідну красу і розмаїття довкілля, з якими людина має співіснувати в гармонії.

Яка пора найкраща : хрестоматія для позакласного читання / уклад. Г. Ю. Рогінська ; худож. С. В. Попов. – Харків : Ранок, 2009. – 320 с.

Кожна пора року прекрасна по-своєму. Навесні кольоровими барвами розпускаються квіти, дзвінкоголосо щебечуть птахи, все пробуджується, природа оживає. Літо має свою родзинку: завжди квітнуть квіти, досягають фрукти, зеленіє трава й листя на деревах і кущах. Осінь не може не зачарувати вибухами багряно-жовтих барв. Снігом, як білою ковдрою, взимку вкрита вся земля, дахи будинків, дерева та машини. Саме ця краса природи оспівується у віршах, що ввійшли до цього збірника. А яка пора року найдужче подобається вам?

Вакуленко, В. Букет із листя / В. Вакуленко // Світ дитини. – 2014. – № 9. – С. 2.

Вірш про осінь, про те якими барвами вона вмє розмалювати листя на деревах і які файні виходять з них букети.

Гуменко, Є. Зимові радощі / Є. Гуменко // Джміль. – 2015. – № 6. – С. 27.

Зима хоча й холодна пора року, та все ж, на неї з нетерпінням чекають усі діти. Саме про це, а ще про зимові явища йдеться у вірші.

Гуменко, Є. Літо в гості завітало / Є. Гуменко // Джміль. – 2015. – № 3. – С. 21.

Автор віршика розповідає про прекрасне і радісне літо. Воно радує, захоплює, дивує та залишає приємні спогади.

Долик, Л. Казочка про листочок / Л. Долик // Світ дитини. – 2014. – № 9. – С. 11-12.

Чи може маленький листок літати як метелик? Саме така мрія була у листочка у казочці, коли він познайомився з жовтим метеликом. Але мати його застерегла, щоб він не поспішав літати, а краще залишатися поряд з нею, бо все одно після поцілунку Осені листя покидають гілочки.

Забіла, Н. Казка про веселого метелика / Н. Забіла // Бедрик. – 2022. – № 5. – С. 6-7.

Веселий метелик – головний герой казки, який прокинувшись після зимового сну, радів життю та звеселяв всіх довкола своїми танцями. Але павуку це не сподобалося, бо він понад усе на світі не любив нероб. Порада мудрої бджоли допомогла знайти його призначення. Відтепер, він літає з квітки на квітку, переносячи пилок туди, де незабаром буде плід.

Іваненко, О. Казка про білочку-мандрівницю / О. Іваненко // Веселочка. – 2006. – № 5-6. – С. 6-9.

Головною героїнею казочці є маленька білочка яка через свою допитливість заблукала у лісі. Їй все було цікаво. На своєму шляху вона зустріла багато звірів. Завдяки маленькому зайчику через деякий час вона мала змогу повернутися до своєї родини.

Лісевич, З. Дванадцять / З. Лісевич // Світ дитини. – 2016. – № 3. – С. 14.

Віршик присвячено кожному місяцю року з коротеньким описом, що відбувається в природі і яка користь людям від певного місяця.

Лісевич, З. Літо-літечко / З. Лісевич // Світ дитини. – 2014. – № 7-8. – С. 3.

У віршику автор розповідає чим літо одарувало все навколо.

Лемешко, Т. Майстриня Осінь / Т. Лемешко // Світ дитини. – 2014. – № 12. – С. 6.

Чарівна казочка про те, як майстриня Осінь змішувала фарби на своїй палітрі та все перемальовувала ними.

Мацко, І. Зажурилася бабуся Зима / І. Мацко // Світ дитини. – 2016. – № 1. – С. 4-5.

Не всім людям подобається зимова пора року, саме такі розмови почула бабуся Зима, образилася і вирішила лягти спати і нікуди не поспішати, лише тільки після довгих закликань дітей Зима повернулася і почала вкривати все сніговою ковдрою.

Низовий, І. Бережімо природу / І. Низовий // Світ дитини. – 2015. – № 6. – С. 4.

У віршику розповідається про природу й бережливе ставлення до неї.

Павленко, А. Ведмедик-сонько : весняна казка / А. Павленко // Котя малюк. – 2021. – № 3. – С 12-13.

Казочка про те як усі мешканці лісу намагалися розбудити ведмедя Михайлика від зимового сну. В кінці казочці дізнаєтесь що або хто змусив ведмедика розплющити очі.

Попко, О. Мандрівка Літа : казка / О. Попко // Світ дитини. – 2015. – № 6. – С. 6-7.

Маленького чоловічка на ім'я Літо чекала вся природа, а він дозволив собі помандрувати, що призвело до того, що він потрапив у пастку до павука.

Прокопець, М. Хто розбудив весну / М. Прокопець // Світ дитини. – 2016. – № 4. – С. 4-5.

Весну чекають усі: вся природа, квіти, сонце в очікуванні Весни, тільки вона не поспішає покидати свого чарівного місця. Сонечко і Первоцвіт вирішують знайти того хто розбудить Весну від сну. Хто ж допоміг пробудженню? Дізнаєтесь прочитавши казку.

Франко, І. Осел і Лев / І. Франко // Світ дитини. – 2016. – № 7-8. – С. 4-6.

У відомій казочці Осел вирішує вивчити нові речі, що допомогло йому стати розумнішим і перемогти Лева.

Цегельська, О. Кролики і зайці / О. Цегельська // Світ дитини. – 2012. – № 1. – С. 8-9.

Повчальна історія про те як зайці хотіли перефарбувати кроликів, навчити зайцевої мови і науки, забороняли ходити у власній одежі, але побачивши впертість кроликів, залишили все як є, – як створила Природа.

Череп-Пероганич, Т. Хто кращий / Т. Череп-Пероганич // Світ дитини. – 2014. – № 11. – С. 4.

Одного разу зустрілися Вербка і Калина й нумо сперечатися: хто з них кращий. Розсудив їх Соловей... Цікаво як? Читайте казочку!.

Шугай, І. Чому ведмедя сон не брався / І. Шугай // Світ дитини. – 2003. – № 12. – С. 8-9.

Усім добре відомо, що ведмеді на зиму лягають спати. От і головний герой казочки – теж готувався до зимової сплячки, аж раптом після розмови з маленьким бурундуком, у нього пропав сон. Що саме сказав бурундук і чи вдалося ведмедю заснути дізнаєтесь наприкінці казочки.

ЗАГАДКИ

- Мене п'ють. Мене ллють. Усім я потрібна. Хто я така?

(Вода)

- Червоний колір, а винний смак. Кам'яне серце. **(Вишня)**
- Вогнева стріла пролітає, ніхто у світі її не піймає **(Блискавка)**
- Хто малюнок на вікні уночі зробив мені? **(Мороз)**
- Мене просять і чекають, я як покажуть – утікають **(Дош)**
- Махнула птиця крилом – закрила півсвіту чорним рядном **(Ніч)**
- Росте вона вниз головою, не в літню пору, а зимою. І тільки сонечко зігріє – вона заплаче й швидко гине **(Бурулька)**
- Летить коник, басує. Поле-доле пустує. Ніхто його не впіймає, і ніхто не загнуждає **(Вітер)**
- Зоря-зірниця, красна дівиця, по небу гуляла, плакала – ридала,
- Місяць бачив – не підняв, сонце встало – і забрало **(Роса)**
- З дня в день вони ховаються і наздоганяють одне одного **(Сонце й місяць)**
- Старий дід мости помостив, молода прийшла – мости рознесла

(Мороз і весна)

- І в огні не горить і в воді не тоне (*Лід*)
- В нас зимою білим цвітом сад зацвів, неначе літом (*Іній*)
- Батько синів тисячі має, кожному шапочку справляє (*Дуб, жолуді*)
- Один біжить, другий лежить, третій кланяється (*Вода, берег, очерети*)

ПРИКМЕТИ ПРИРОДИ

- Роса випала з вечора – завтра буде сонячний погожий день.
- Зозуля співає – попереду сонячна тиждень.
- Павуки наплели багато павутини в травні – літо буде спекотним і посушливим.

- Весняна гроза без грому, але з блискавкою віщує літню посуху.
- Потемнів горизонт без вітру – до дощу.
- Різко посилився аромат квітів – до опадів.
- Вересневий грім віщує теплу осінь .
- Багато павутиння літає, то буде тепла і суха осінь.

- Рясний урожай грибів – до теплої зими.
- Якщо калина достигла, а листя на ній ще зелене, то буде тепла.
- Вродило багато ліщини, зима буде суворою.
- Іній восени віщує теплу і суху погоду.
- Якщо лелеки летять високо, не поспішаючи, буде гарна осінь.
- Поки листя з вишні не опало, скільки б снігу не випало, він розтане.

- Ясна погода - до похолодання.
- Багато жолудів на дубі, буде холодна зима.
- Довго шпаки не відлітають – осінь буде довгою.
- Якщо шишки на ялині вирости знизу, то чекайте ранніх морозів.

- Як тільки опеньки з'явилися, то літо закінчилось.
- Якщо у небі видно кілька веселок, то можна по гриби збиратися.
- Якщо листя опадає з дерева одночасно, то зима буде сувора.
- Білки роблять великі запаси до довгої зими.
- Якщо вже восени багато снігу, то весна буде дощовою.

ВИСЛОВИ ПРО ПРИРОДУ

- «Краса природи – це одне з джерел, що живить доброту, сердечність і любов» **(В. О. Сухомлинський)**
- «Читати про природу – це добре, та набагато краще прогулятися по лісу і прислухатися до неї, вона розкаже вам те, що не написано в книжках» **(Анрі Пуанкаре)**
- «Люби природу не як символ Душі своєї, Люби природу не для себе, Люби для неї» **(Максим Рильський)**
- «Природа – єдина книга, що укладає глибокий зміст на усіх своїх сторінках» **(Й. Гете)**
- «Природа як хмара: вона постійно змінюється, при цьому залишаючись собою» **(В. І. Вернадський)**
- «Природа - це найкраща з книг, написана на особливій мові. Цю мову треба вивчати» **(Ліна Костенко)**
- «Кожна квітка – це душа, що розквітає в природі» **(Жерар де Нерваль)**
- «У природі немає нічого ідеального і все ідеально. Деревя можна спотворювати, згинати дивним чином, але вони все одно красиві» **((Еліс Вокер)**
- «Кольори – це посмішки природи» **(Лі Хант)**
- «Немає кращого дизайнера, ніж природа» **(Олександр Макквін)**
- «Природа – це книга, завжди відкрита для всіх очей» **(Жан-Жак Руссо)**
- «Природа – будинок, в якому живе людина» **(Дмитро Павличко)**
- «Коли щиро любиш природу, красу знайдеш скрізь» **(Вінсент Ван Гог)**
- «У природи чисте серце» **(Михайло Чабанівський)**

ЗМІСТ

Збережемо нашу Землю (оповідання про природу)	4
Кожен з нас природі друг (казки про природу)	10
Умійте, друзі, природу любити! (вірші про природу)	13
Знай, люби і бережи (зі сторінок періодичних видань)	18

Укладач: Н. С. Коваль

Редактор: В. С. Тарасова

Відповідальна за випуск: Т. А. Жайворонок

